

□ Эканоміка:
ПАД ЧУЖОЮ
ДУДКУ
НЕ ПАСКАЧАШ.

2

ЦАРКОЎНЫЯ
ШКОЛЫ
НА БЕЛАРУСІ.

2-3

□ Маральны
кодэкс.

СМЕРЦЬ
ЛЯГЧЭЙ
ЗА ЖЫЦЦЁ.

3

ЦЁМНЫ
БОК МЕСЯЦА.

4

БЕЛАРУСКАЯ
МАЛАДЗЁЖНАЯ
ГАЗЕТА



ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА

22 сакавіка 1994 г.

Аўторак

№ 31 (13748)

Кошт у розніцу 50 рублёў

Выдавецца з 1921 года



Малюе Віктар ДУБОВІК

Кур'ер "ЧЗ"

Ад перагавораў — да справы

У Мінску завяршыўся чарговы раўнд беларуска-амерыканскіх перагавораў на ўзроўні міністраў абароны. На працягу тыдня напружана працавалі дэлегацыі экспертаў, якія ўзначальвалі з беларускага боку першы намеснік міністра абароны рэспублікі Аляксандр Тушыньскі, а з амерыканскага — менеджэр праграмы па рэалізацыі міждзяржаўнага пагаднення аб аднаўленні навакольнага асяроддзя Вільям Мун. Яны абмяркоўвалі і адпрацоўвалі ў дэталі падыходы і сродкі ажыццяўлення праекта рэкультывацыі былых ракетных адзенных аб'ектаў на тэрыторыі Беларусі, якія да гэтага часу з'яўляюцца пагрозай для навакольнага асяроддзя. У прыватнасці, амерыканцы разам з вядучымі спецыялістамі ўзброеных сіл нашай рэспублікі аглядалі і папярэдне абследавалі стан затопленых шахт ядзерных ракет у Пастаўскім раёне.

Не застануцца ўбаку

Саюз прадпрыемстваў Рэспублікі Беларусь пачаў неафіцыйнае знаходзіцца ў баку ад палітычнай барацьбы. Такое рашэнне прынята на правядзенні першым пасяджэнні новага саставу савета гэтай арганізацыі, а заявай "Аб палітычна-прававой" эканамічнай сітуацыі ў Рэспубліцы Беларусь".

БЕЛІНФАРМ.

Граф Прушынскі робіць ход "Е2-Е4"

У падземным пераходзе Метрапалітана атрымаў з рук вельміга чалавека аркуш з партрэта графа Аляксандра Прушынскага пад загалоўкам "Першы кандыдат у прэзідэнты". Здаецца, пачаў парламентарыяспрачэнні аб правядзенні першых прэзідэнцкіх выбараў у Беларусі, Аляксандр Ксав'ер'віч, як сямірадым гросмайстар, вырашае зрабіць дабрачынны ход у складанай партыі выбарчай кампаніі. І тут можна толькі пазаздаросціць яго апэратыўнасцю. У лістку падкрэслена, што з беларускай эміграцыі граф першым вярнуўся на радзіму. А Прушынскі прапаноўвае сваю кандыдатуру на высокую пасаду невыпадкова — ён мае канкрэтную праграму эканамічнага і культурнага адраджэння Беларусі, павяржанае на багатым вопыце паспяховай прадпрыемстваў дзейнасці, глыбокім веданні нацыянальнай абставіны і арыгінальным падыходзе да вырашэння дзяржаўнага крызісу. Дарэчы, на адваротным баку аркуша змяшчаюцца і тэзісы з перадавыбарчай праграмы графа Прушынскага.

Якаў ЯСЭПІН.

Электрычкі таксама "паехалі"

Самым танным відам транспарту ў рэспубліцы пакуль былі электрычкі. Але і яны, відаць, не жадаюць адставаць ад павальнага росту цэн. Так, з 20 сакавіка цэны на прыезд электрычкай выраслі адразу ў два разы. Але, як паведамілі ва Упраўленні беларускай чыгункі, гэты від транспарту ўсё роўна застаецца пакуль што стратным. Так што трымаюцца, спадары дачнікі, рытхцеце не толькі слоікі для кампоту, але і тоўстыя кашалыкі.

А.СЦЯПАНАЎ.

Дзе выйце з крызісу?

Адбылося пасяджэнне аргкамітэта Беларуска-польскага навукова-практычнага семінара "Шляхі выхodu з эканамічнага крызісу дзяржаў Усходняй і Цэнтральнай Еўропы". Гэты семінар адбудзецца 27 сакавіка ў актывах Беларускага гуманітарнага адукацыйна-культурнага цэнтру. Галоўнай падзеяй семінара будзе дэклараванне так званай польскай раформы прафесара Лешка Бальчаровіча. З дэкларацыі выступіць таксама старшыня праўлення Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь Станіслаў Багданкевіч, вядомы беларускі эканаміст Іван Лемяшэўскі і Уладзімір Куляжэнка. Затым адбудзецца дыскусія з удзелам беларускіх і польскіх навукоўцаў і прадпрыемстваў.

Творчая сталасць. Якая яна?

Учора ў Беларускай філармоніі адбыўся аўтарскі вечар заслужанага дзеяча мастацтваў Рэспублікі Беларусь кампазітара Валерыя Іванова. Дарэчы, ён з'яўляецца членам рэдкалегіі нашай газеты. На яго думку, у жыцці творчай асобы неадходзіць момант, калі неабходна правесці сябе на прафесійна-навуковую прыгоднасць. Таму вось гэты вечар і з'яўляўся сапраўдным экзаменам на творчую сталасць, які пацвердзіў правільнасць шляху, што выбраў беларускі кампазітар. Валерыя Івановіч больш вядомы шырокай аўдыторыі, безумоўна, як стваральнік папулярных песняў. Але на яго рахунку — шмат творчых імгненняў і для аркестра, народнага інструментару, а таксама для кіно і тэатра. Саўтар многіх песняў Іванова Уладзімір Някляеў лічыць яго "кампазітарам ад Бога". Аднаго разу павіт заўважыў, што "можна зневажаць і праграваў у канкурэнцыі з больш спрытнымі і мітуслівымі, аднак піша сапраўдную музыку, арыгінальную, адметную толькі яго ўласцівым талентам і тою якасцю, якую набывае дакладна, бадай, можна вызначыць як інтэлігентнасць".

Ірына ШУКЕВІЧ.

"Сонечныя вітаміны" атрымалі праліску

Міністэрства аховы здароўя рэспублікі дало праліск у "жыццё" новаму аздораўленчому безалкагольнаму напою з заманлівай і прыгожай назвай "СанВіта", што азначае "Сонечныя вітаміны". Яго аснову складае цэлы букет натуральных сокаў з апельсіна, мандарына і лімона. Усё гэта пацверджана ў Мінску з паўднёваамерыканскага штату Фларыда. У сталіцу Беларусі даставілі вітамінны сыравіны з цытрусовых амаль на паўтара мільёна літраў гэтага гаючага напою. "СанВіта" вызначаецца не толькі водарам, але і тым, што ў ім знаходзіцца ў неабходнай для арганізма дазіроўцы той набор вітамінаў, бялку, які становіцца ўздзейнічае на імунную сістэму чалавека. Ён вельмі карысны і дзецям, і дарослым. Паводле ацэнкі спецыялістаў, напоў акажае таксама антырадыяцыйнае ўздзеянне, якое так неабходна жыхарам Беларусі. Першая партыя напою "СанВіта" паступіла ўжо ў гандлёвую сетку Мінска, а кутка яго шлях ляжае і ў самыя розныя куткі нашай рэспублікі.

Міхаіл ЛІБІНАЎ.

3 юбілеем!

Нашаму калегу Давіду Саламонавічу Пінхасіку споўнілася 80 гадоў. Свой лёс з "Чырвонай зменай" ён звязваў у 1933 годзе. Разам са сваімі сябрамі — чырваназменцамі старэйшага пакалення прымаў удзел у стварэнні рамонтнай і суровай гісторыі краіны, пра якую змяшчаліся чытаныя ім у дзяцім, а ў дарослым, Паведаў ацэнкі спецыялістаў, напоў акажае таксама антырадыяцыйнае ўздзеянне, якое так неабходна жыхарам Беларусі.

Мы вешаем юбілеяра са слаўнай датай і зымчым яму шчаслівага і доўгага жыцця.

Чырваназменцаў.

Курсы валют на 21 сакавіка:

	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	12000	12480	7100	7380
"Грошор"	11500	12000	6800	7100
"Тошук"	12000	12400	7000	7200



Мікалай ЛАРКОВІЧ, член рэдкалегіі газеты:

"Час сеяць хлеб, а не толькі гаварыць аб ім"

Цяжкі старшынёўскі хлеб. Усяго прыходзілася паспаўтаць і Мікалаю Мікалаевічу Ларковічу, дырэктару племазавода "Леніна", Горацкага раёна Магілёўскай вобласці. Сёння наш карэспандэнт задаў Мікалаю Мікалаевічу па тэлефоне некалькі пытанняў.

— Вясна. Не за гарамі час скарбы. Як адчуваеце сябе сяня кіравнік гаспадаркі? Чым жывеце, з чаго пачынаеце працоўны дзень? — Шукаме грошы. Колькі рэалізавана прадукцыі, што на падыходзе, якіх рэзерваў. Настае такі час, калі запас у нас ніхто не трымае. Інфляцыя паядае амаль усё, толькі крыху прамаду. Спраўды, якія выдзеліла дзяржава па льготных крыдтах, асцы, пэўна, не хопіць, таму і круцішся, каб нешта эканамічна прыкупіць. Не перабольшай, калі скажу, што сёння кіравнік гаспадаркі стаў падобным больш на камерсантаў. Нават іны раз прыкра, няёмка, як чубе джынсавай хлопчык рабучы, нажываючы на сялянках, гэтых гаротніках, грошы. У нас проста няма часу займацца камерцыйнай, а вымушаны. Але не ват у гэтым тлуме не разгубіліся, справы не такія ўжо і дрэнныя. Калі, напрыклад, надой і мінулым годзе склалі тры тысячы кілаграмаў на карову, то ў гэтым — амаль калі пачынае падняцца, да тычыць сябе — пачае. Штаны, які кажуць, знімае, а пасеем. Палітыка палітыка. Пра хлеб менш гаварыць трэба, а рабіць справу.

— Племзавод "Леніна" на мяжы з Расіяй. Ці не шкодзіць гэтае суседства гаспадарцы, тым больш, што там жывуць больш заможныя? — Якое "больш заможнае". Там у агульным эканоміка мацнейшая, больш стабільная, з жывуць, а б скажу, лепей у нас. Насе падзеліць ніяка мяжа. Насе гаспадарка, не пабоюся гэтага сказаць, даволі моцная, і гэта дае магчымасць беларускім "займаць" пераскокваць праз мяжу. Я маю на ўвазе пастойкі нашай прадукцыі ў Расію, абмен на тое, што нас цікавіць, — тэхніку, запчасткі, угнаенні і г.д. У гэтым выпадку гаспадарцы лягчэй. Яшчэ ніхто з племазавода не пераехаў у Расію, дома больш утульна, нават калі тады-сяды і прыцісне.

— Так, гэта сапраўды было, я памятаю. Паўна, гэта вялікая абраза ўсім старшым і дырэктарам. Той, хто гаварыў, не маю думку, не меў нават уяўлення аб сельскай гаспадарцы. І вельмі прыкра, што гэтыя словы казалі на той час галава нашай дзяржавы. Тым больш, што ён быў у нас. І тое, што мы робім, яму спадабалася. Час расціваць на свае месцы ўсё, зараз трэба рабіць справу, зямля чакае, не будзе. Зноў пра зямлю. Нахай баруць людзі. У мінулым годзе мы далі на кожны двор па гектары. Ну і што? Праблема з тэхнічай, угнаеннямі, насеннем, уборкай. І мы ідзем насустрэчу. Восенню сіламі нашай зэрнеспасылчэй насушылі больш як 200 тон збожжа прыватнікам, а так было б пагноена. Я не супраць фермерства, але пакажыце сёння мне ў рэспубліцы таго, хто б чверда стаў на ногі. Зноў жа, патрэбен час, каб пачаць справіцца хача б з адным гектарам, а потым ужо і з дзесяцішкам. А па-другое, племазавод "Леніна" з'яўляецца вядучай гаспадаркай рэспублікі па вырошчванню беларускай чорна-рабей пароды свіней, прыбудоўне ў вазе якіх у суткі дасягае больш як 70 кілаграмаў. Нашымі паслугамі па разведанню гэтай пароды карыстаюцца многія гаспадаркі не толькі Беларусі, шмат заявак маём сёння, і жадаючыя моцна таксама звярнуцца — дапаможаць. Гэта ж цэлая навука. Дык, што іх распісваць па хлебчыках — загіне ўсё на корані, я ўпэўнены. Сёння нашай дзяржаве патрэбна разумная рука гаспадары, якая б умела распарадзілася набытым, зробленым. Загубіць яго — шмат часу не трэба.

— І ашопняе. Вы не сталіліся? — Сталіліся. Але і спінніца не магу. Паспрабуй спінніць на поўным скаку каня — сэрца можа лопнуць. Так і ў нас, у старшым і дырэктары гаспадаркі. Мы ўпэўнены, і вярнем, толькі, зноў жа паўтараю, палітыка дзяржавы павінна быць разумнай. Дапамагайце. І прасі ў гэтым — добры памочнік. Разанулі пра паўно, разанелі, разструбілі — а толку? Слова шмат што значыць і неці яго павінна асцярожа.

— Дзякуй Вам за размову. — І вам, і "Чырвонай зменай", што не забываеце пра нас. Быць дабро. І ў вас, і ў нас.

"Еўраныёс"

стаўнікі і прылічаныя рабочай партыі Курдыстана. Паліцыя затрымала некалькі дзесяткаў курдаў. Падобныя дэманстрацыі ў падтрымку забароненай у Германіі партыі адбыліся таксама ў Берліне і Аўгсбургу. У іх выніку 19 чалавек паранены, 24 — затрыманы паліцыяй.

"TV-5"

Ахвяры ў Егіпце У егіпецкім горадзе Абу Цір паліцыя забіла двух ісламскіх фундаменталістаў. Перад гэтым апошнія забілі ў другім егіпецкім горадзе Зідфа 5 паліцэйскіх. Яшчэ 5 былі паранены.

"Уорлднэт"

Ізраіль прыняў абавязальнасць гарантаваць бяспекę палесцінцаў на акупіраваных тэрыторыях і ў сектары ГАЗА. Аднак лідар АВП Я.Арафат на сустрэчы не прысутнічаў. Да таго ж, дадаткова цяжкасці ўзніклі ў сувязі з чарговым сутыкненнем у Ізраіль і надзелю.

Беспарадкі ў ходзе дэманстрацый

Многія людзкія паранены ў ходзе дэманстрацый у нямецкім горадзе Вісбадэне. Яе ўдзельнікі — прад-

Забойства італьянскіх тэлежурналістаў

Усю Італію ўзрушыла забойства двух італьянскіх тэлежурналістаў у Самалі. Загінулі тэлежурналіст і аператар, якія рыхтавалі адсюль рэпартажы па заданню сваёй рэдакцыі.

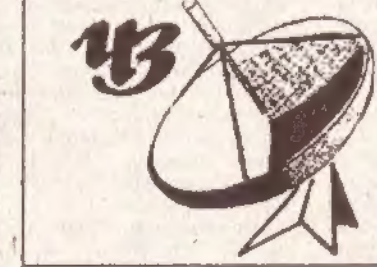
Цяжкія перамовы

Паста апублікавала рэзалюцыю Савета Бяспекі ААН, у якой выклалася яго адносіны да трагедыі ў Хеброне, Ізраільскай і палесцінскай прадстаўнікі сустрэліся ў нідзею вачарам на чарговым раўндзе перамоў па ўладкаванню становішча на Блізкім Усходзе.

Турэцкія ўлады супраць

Турэцкія ўлады часова затрымалі каля 100 ініцыятываў. Ім забаронены ўезд на тэрыторыю, дзе праводзіліся курды. Прадстаўнікі правых груповак хачуць аб'яднаць там турэцкія новыя дэлегацыі, якія праходзяць камунальныя выбары.

(Працяг на 3-й стар.)



Дзяжурныя на выпуску: перакладчык С. КІРЬЧЕНКА, Д. ЛІТВІН, рэдактар Я. ЯСЭПІН.

"Суперчэннэл"

Гуманітарныя канвой У Маглай, горад у Босніі-Герцагавіне, працягваюць паступаць гуманітарныя грузы. Баснійскія сербы далі згоду на ўвез у Маглай другога гуманітарнага канвою. Першы прыбыў сюды ў нядзелю, другі, з прадуктамі і медыкаментамі, даслаў на падыходзе. Становішча 100 тысяч мясцовых жыхароў лічыцца крытычным.

Землетрасенне ў Лос-Анжэлесе

У Лос-Анжэлесе адбылося землетрасенне, сіла якога дасягла 5,3 бала па шкале Рыхтэра.



"Спіс Шындлера" — у Германіі

У Германіі адбыўся паказ мастацкага фільма амерыканскага рэжысёра Стывена Спілберга "Спіс Шындлера".

Фільм закранае праблему знічэння яўрэяў у гады другой сусветнай вайны. Стваральнікі фільма ставяць пытанне, на якое хацелі б атрымаць адказ: "Чаму немцы спакойна глядзелі на тое, што ў час вайны было забіта 6 мільёнаў яўрэяў?" Дарэчы, новы фільм С.Спілберга — адзін з найбольш верагодных прэтэндэнтаў на атрыманне Оскара ў гэтым годзе.

Працэс будзе доўгім

Пачатак судовых працэсаў над былым памегатм нацыстаў Полам Фішэлем паказвае, што да яго заканчэння пройдзе шмат часу.

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНОЙ ЗМЭНЫ"

Авадат Туе'е заявіў у Версальскім палатку праваўладдзя, што большасць палова прысутных у зале пераходзіць працэсу. Суддзя вымушаны быў выдзіць публіку з залы пасяджэння. Потым абаронцы П.Туе'е прывялі аргумент, што грамадзянская справа страчвае сваю юрыдычную сілу пасля 30 гадоў з моманту злачынства. Такім чынам, 29 чэрвеня 1974 года ўсе абвінавачванні супраць Туе'е страцілі сэнс. Аднак суд пакуль не прыняў давады абароны былога апапалчэння.

Працэс выклікаў вялікую цікавасць сродкаў масавай інфармацыі. Канал FR-3 атрымаў права на пастаянную трансляцыю пасяджэнняў. Каля 110 журналістаў з краін Еўропы, ЗША і Ізраіля асяляліся працаваць у друку.

Моніка Селеш стала грамадзянкай ЗША

Былая тэністка свету нумар адзін Моніка Селеш, якая не выходзіла на корт больш чым год, з таго моманту, як на яе нападзіла аварыя, стала грамадзянкай ЗША.

У Інтэрв'ю журналістам яна заявіла, што гэтае рашэнне не з'яўляецца палітычна матываваным, і што яна, як і яе сям'я (усе венгры па паходжанню), мае намер вельмі часта наведаць радзіму.

Ф.Гансалес захоўвае пазіцыі

Іспанскі прэм'ер-міністр Філіп Гансалес перавабраны на пасаду Генеральнага сакратара сацыялістычнай рабочай партыі Іспаніі.

33-ці з'езд партыі сацыялістаў прагаласаваў за гэтае рашэнне. Гансалес з'яўляецца членам партыі з 1974 года.

Вось ужо 11 гадоў ён узначальвае Іспанскі ўрад.

Маці М.Джэксана ўпэўнена ў яго невінаватасці

Маці Майкла Джэксана паўсталя перад журой прысяжных, даючы паказанні па абвінавачванні свайго сына ў спакрушэнні малалетні.

Катарына Джэксан прыбыла ў суд на белым лімузіне і знаходзілася ў будынку яе гадзіны. Выходзячы з яго,

маці поп-зоркі сказала журналістам: "Да таго, як зайсці сюды, я была абсалютна упэўнена ў невінаватасці Майкла і цяпер, пасля сваіх паказанняў, адчуваю тое ж самае".

Упершыню за межамі Расіі

Іконы, розныя каштоўнасці, якія не маюць цэнны, вывезены за межы Расіі. Яны сталі асновай экспазіцыі "Выставы, якая адкрылася ў Італіі, у 30 кіламетрах ад Турына.

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ!

Вядучы рубрыкі Святлана КУЛІКОВА

Тэл. 68-29-26

Кампенсация гарантавана

"Ці мае права мой сын як воін-інтэрнацыяналіст, інвалід І групы, на грашовую кампенсацыю?"

З.САМАХВАЛ, г.Мінск.

Старшыня Савета Міністраў Вячаслаў Кебіч падпісаў урадавую пастанову аб выплате за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту аднаразовай грашовай кампенсацыі сям'ям ваеннаслужачых або ваеннаабавязаных, якія загінулі (памерлі) у мірны час пры выкананні абавязкаў ваеннай службы (у тым ліку на зборах) у перыяд з 3 верасня 1945 г. да 2 снежня 1992 г. у размеры 250 мінімальных заработных плат (МЗП). Выплата будзе праводзіцца наступным чынам: у 1994 годзе — 100, у 1995 годзе — 150 мінімальных зарплат.

Пастановай таксама прадугледжана выплата кампенсацыі воінам-інтэрнацыяналістам, якія ўключаны ў спіс, які знаходзіцца на абавязковай ваеннай службе і атрымалі раненні, кантузіі, калектывны інваліды І групы — у размеры 100 мінімальных зарплат. Інваліды II групы — 75, інваліды III групы — 50. Тым, хто атрымаў цяжкія раненні (кантузіі) — не мае групы інваліднасці, — 10, тым, хто атрымаў лёгкія раненні (кантузіі) — не мае групы інваліднасці, — 5 мінімальных зарплат.

Выплата грашовай кампенсацыі ажыццяўляецца ваеннымі камісарыятамі па месцы пражывання або прызыву ваеннаслужачых у таксама Камітэтаў дзяржаўнага беспяспек. Размер кампенсацыі выплачваецца з прымяненнем мінімальнай заробатной платы на момант яе выплаты.

Кампенсацыя не выплачваецца тым сям'ям і воінам-інтэрнацыяналістам, якія атрымалі адпаведную выплату пасля 1 студзеня 1991 г., згодна з пастановай Савета Міністраў СССР ад 30 снежня 1990 г. № 1393 "Аб дзяржаўным абавязковым абслугоўваннем стражання ваеннаслужачых і ваеннаабавязаных, асоб радавое і начальніцкага саставу органаў унутраных спраў", а таксама ў выпадках, калі гібель (смерць), раненне, кантузія, калектывнае ваеннаслужачых або ваеннаабавязаных (на зборах) насталі ў выніку ўчынення імі проціправаў дзяржавы або з прычыны алкагольнага, наркотычнага ці тэксцічнага ап'яняння.

Пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 27.01.94 г. № 40 "Аб выплате аднаразовай грашовай кампенсацыі сям'ям ваеннаслужачых, якія загінулі (памерлі) у мірны час пры выкананні абавязкаў ваеннай службы, воінам-інтэрнацыяналістам, якіх уключылі ў спіс, які знаходзіцца на абавязковай службе ў 1994 годзе — 100, у 1995 годзе — 150 мінімальных зарплат.

Пакаранне ў гадамак?

"Раскажыце, калі ласка, якія віды пакарання існуюць у Крымінальным кодэксе?"

Андрэй Г. Маргелёўскі раён.

Зараз, згодна з артыкулам 21 КК, дзейнічае наступная сістэма пакаранняў: пазбаўленне волі,

ссылка, высылка, папраўчыя работы без пазбаўлення волі, пазбаўленне права займаць пэўныя пасады альбо займаць пэўнай дзейнасцю, штраф, зваротненне з пасады, грамадскае ганьбаванне. Да ваеннаслужачых тэрміновай службы можа ўжывацца пакаранне ў выглядзе накіравання ў дысцыплінарны батальён.

Апрача асноўных пакаранняў, да асуджаных могуць прымяняцца дадатковыя пакаранні: канфіскацыя маёмасці, пазбаўленне выкавага звання. Высылка, ссылка, пазбаўленне права займаць пэўныя пасады або займаць пэўнай дзейнасцю, штраф і зваротненне з пасады могуць ўжывацца як асноўныя і як дадатковыя пакаранні. У парадку выключнай меры пакарання за асабліва цяжкія злачынствы, спецыяльна агавораныя ў законе, прымяняцца пакаранне смерцю.

Не маючыц дзіцячага плачу, і таму пайшоў хутчэй. Але галас тут жа мяне дагнаў. Праціліва-надрывны, з невыносным болям, ён іраваў душу.

І я спыніўся, не ведаючы, што рабіць. "Ды што ж там такое? Можна, малы забудзіўся?" Хвіліна цішыні — і зноў крык. На зрыне, на нейкай апошняй ноте, за якой — вечная цішыня, калі ніхто і нішто не можа дапамагчы.

Калі не чуе яна, дык я проста абавязна кінуўца да хлапцэнца на дапамогу.

З дзяржымі ў сэрцы, адчуваючы, як выржываюцца на галаву валасы, і крыкнуў, не пазнаючы свайго галасу:

"Вымушаныя" пенсіянеры — без пенсій

"Ходзяць чуткі, што з 1 красавіка працуючым пенсіянерам не будзе выплачвацца пенсія. Ці так гэта?"

Павел ЦАРЫК, г.Мінск.

На пытанне адказавае вядучы Іспектар унутранага беспяспекнага абслугоўвання Лідзія Кухта.

— Гэта чуткі, маюць пад сабой падставу. Але гэта датычыцца дэлегатаў не ўсіх. Не будучы атрымліваць пенсію толькі тыя працуючыя пенсіянеры, якія пайшлі на пенсію ў адпаведнасці з законам Рэспублікі Беларусь "Аб заняцях насельніцтва Рэспублікі Беларусь". Дакладней, людзі, якія пайшлі на пенсію на 2 гады раней — мужчыны ў 58 гадоў, жанчыны ў 53, — у сувязі з ліквідаваннем устаноў і арганізацый, і тыя, хто пайшоў на пенсію на год раней у выпадку скарачэння штатаў.

Страціўшы працу, "вымушаныя" пенсіянеры, зарэгістраваныя ў Цэнтры занятасці насельніцтва, атрымліваюць іншую працу і працягваюць сваю дзейнасць ці статус беспрацоўнага і грашовую дапамогу. Вось менавіта такія працуючыя пенсіянеры не будуць атрымліваць пенсію. Але толькі да таго часу, пакуль не дасягнуць звычайнага пенсійнага ўзросту.

Мікола КАПЫЛОВІЧ

Завая ўсхадзілася ноччу, сярэдзіна віхурылася ўвесь дзень, а пад вечар, нібы стаілішы, нека адразу сціхла.

Выйшаў на вуліцу, калі ветру ўжо амаль не было.

Цемнея ішчыла на плечы, і таму я хутчэй павярнуў назад, да дачы суседа, у якой начаваў. З дарогі хутчэй ўгадалася, чым бачыліся постаці бяроў, ды на тым баку ракі, на самым узгорку, калі прыгледзецца, ледзь сляпяліся агеньчыкам акно. "Ноч будзе бадзёра", чамусьці падумалася і, маючы, таму крык хлапцэнца: "Мамачка! Калі дачка да маіх вушэй аднекуль здаліся, я ўспрыняў як лагічны праяві свайго ўяўлення.

Не маючыц дзіцячага плачу, і таму пайшоў хутчэй. Але галас тут жа мяне дагнаў. Праціліва-надрывны, з невыносным болям, ён іраваў душу.

І я спыніўся, не ведаючы, што рабіць. "Ды што ж там такое? Можна, малы забудзіўся?" Хвіліна цішыні — і зноў крык. На зрыне, на нейкай апошняй ноте, за якой — вечная цішыня, калі ніхто і нішто не можа дапамагчы.

Калі не чуе яна, дык я проста абавязна кінуўца да хлапцэнца на дапамогу.

З дзяржымі ў сэрцы, адчуваючы, як выржываюцца на галаву валасы, і крыкнуў, не пазнаючы свайго галасу:

"Белая варона", або Працяг даўняй размовы

то, як цяжка жыць і якія мы ўсе дрэнныя!"

Мне патэлефанавала сяброўка і паведаміла: адзін чалавек хоча з табой пазнаёміцца. Канешне-канешна, я нікога не маю супраць. У сваю чаргу тэлефаную па нумару, пакуль не пачуе сяброўка, і вельмі хутка дамаўляюся з уладальнікам прыёмнага батальёна аб сустрэчы.

І вось сядзім адно наўсцяж адно, а чамусьці я, не бачыцца, гляджу яму прамі ў вочы. Маючы абое. Потым раптом, яні пачынаюць выбуху, размова пачынаецца. Дакладней, не размова, а маналог. Вельмі ціхі, хоць і слухай, хоць і глядзі ў акно. Ён раскаваў пра тое, як некалькі гадоў таму раптом (даволі часта гэтак бывае) пачынаўся гэты ягонае жыццё, калі трапіў у аварыю. І як марудна яго ставілі на ногі. Дакладней, ён сам сабе ставіў. Таму

то, як цяжка жыць і якія мы ўсе дрэнныя!"

Мне патэлефанавала сяброўка і паведаміла: адзін чалавек хоча з табой пазнаёміцца. Канешне-канешна, я нікога не маю супраць. У сваю чаргу тэлефаную па нумару, пакуль не пачуе сяброўка, і вельмі хутка дамаўляюся з уладальнікам прыёмнага батальёна аб сустрэчы.

І вось сядзім адно наўсцяж адно, а чамусьці я, не бачыцца, гляджу яму прамі ў вочы. Маючы абое. Потым раптом, яні пачынаюць выбуху, размова пачынаецца. Дакладней, не размова, а маналог. Вельмі ціхі, хоць і слухай, хоць і глядзі ў акно. Ён раскаваў пра тое, як некалькі гадоў таму раптом (даволі часта гэтак бывае) пачынаўся гэты ягонае жыццё, калі трапіў у аварыю. І як марудна яго ставілі на ногі. Дакладней, ён сам сабе ставіў. Таму

то, як цяжка жыць і якія мы ўсе дрэнныя!"

Мне патэлефанавала сяброўка і паведаміла: адзін чалавек хоча з табой пазнаёміцца. Канешне-канешна, я нікога не маю супраць. У сваю чаргу тэлефаную па нумару, пакуль не пачуе сяброўка, і вельмі хутка дамаўляюся з уладальнікам прыёмнага батальёна аб сустрэчы.

І вось сядзім адно наўсцяж адно, а чамусьці я, не бачыцца, гляджу яму прамі ў вочы. Маючы абое. Потым раптом, яні пачынаюць выбуху, размова пачынаецца. Дакладней, не размова, а маналог. Вельмі ціхі, хоць і слухай, хоць і глядзі ў акно. Ён раскаваў пра тое, як некалькі гадоў таму раптом (даволі часта гэтак бывае) пачынаўся гэты ягонае жыццё, калі трапіў у аварыю. І як марудна яго ставілі на ногі. Дакладней, ён сам сабе ставіў. Таму

то, як цяжка жыць і якія мы ўсе дрэнныя!"

Мне патэлефанавала сяброўка і паведаміла: адзін чалавек хоча з табой пазнаёміцца. Канешне-канешна, я нікога не маю супраць. У сваю чаргу тэлефаную па нумару, пакуль не пачуе сяброўка, і вельмі хутка дамаўляюся з уладальнікам прыёмнага батальёна аб сустрэчы.

І вось сядзім адно наўсцяж адно, а чамусьці я, не бачыцца, гляджу яму прамі ў вочы. Маючы абое. Потым раптом, яні пачынаюць выбуху, размова пачынаецца. Дакладней, не размова, а маналог. Вельмі ціхі, хоць і слухай, хоць і глядзі ў акно. Ён раскаваў пра тое, як некалькі гадоў таму раптом (даволі часта гэтак бывае) пачынаўся гэты ягонае жыццё, калі трапіў у аварыю. І як марудна яго ставілі на ногі. Дакладней, ён сам сабе ставіў. Таму

Ляці, птушка!

Прачытала не так даўно ў "Чырвоны" артыкул "Птушка ў клетцы" і хачу зварнуцца адначасова да Лілі і да яе бацькоў.

Так, у мяне вельмі маленькі жыццёвы вопыт, шмат чаго я не бачыла, але свае меркаванні, думаю, выказаць магу. А ўпэўнена я ў адным. Вы, класныя маці і тата, павінны радавацца, што ваша дачка не скарывалася перад цяжкай хваробай, а хоць жыць, кажа, спадзявацца на лепшае. Я сама ўжо тры год шэфствую над інвалідамі, шмат пачыла і зрабіла вывады: такіх, як Ліля, настойлівых і нераўнадушных, на жаль, не вельмі многа.

Напэўна, Ліліны бацькі, як і многія іншыя, мараш аб дацукінай пшчыне, наогул аб тым, каб у адносінах з дзецьмі былі разуменне і лад... А ці не бяда яна сваёй прамернай апеека ўсё перакрэсліць?

Даруйце мне, але я першы раз бачу бацькоў, жадаючых... страціць сваё дзіця. Мець дацукі сына-інваліда — цяжкая гора. Але тройчы цяжкая гора — быць інвалідам у душы. Ліля не з такіх... "Нешта разаб'е, парве..." Няхай!

У мяне бацькі таксама не мільянеры, не дырэктары камерыйных фірм, ды і мая зарплата невялікая. Але самая каштоўная для мяне рэч — наша жыццё. Гэта сапраўды шчасце — хацець жыць і змагацца з хваробай...

Ліля, я зяртаюся да цябе! Ты правільна жывеш і добра ўсё разумееш. Самая цяжкая здрада — здрада самому сабе. Будзь сапраўднай, натуральнай ва ўсім: ва ўчынках, поглядах, адносінах з людзьмі. Хочаш штосці зрабіць — рабі як можаш. Мы з табой абавязкова сустрэнемся...

Святлана ЧАРНАЯ.

з гісторыі Беларусі

НАРОДНАЯ АДЖУКАВІЯ

утрымліваць школы. Не халала сродкаў на гэтую справу і ў якасці вынікаў. Траба ўлічваць і тое, што якое-каліб насельніцтва беларускіх губерняў жыло ў сваёй вясняшчы ў невялікіх пасяленнях па некалькі двароў, якія да таго ж нярэдка знаходзіліся на значнай адлегласці адно ад аднаго. Таму неважкія школы граматы, якія не патрабавалі ад сялян значных грашовых і іншых затрат, утрымлівалі імі лепш. У сваёй працы духавенства кіравалася тым, што пры сучаснай неспіёмнасці беларускага сялянства ўсялякая школа, нават калі яна не вельмі дасканалая, ужо крок наперад.

Паступова царкоўныя школы займалі калі не вядучае, то даволі значнае месца ў сістэме народнай адукацыі. У цэлым па Расіі да 1900 г. сетка школ царкоўнага ведамства зраўнавалася з сеткай школ міністэрства народнай асветы. Яна налічвала 42,6 тысячы з 1,6 мільёна вучнямі. Што да беларускіх губерняў, то царская палітыка, накіраваная на стварэнне тат сістэмы народнай адукацыі — рускай і праваслаўнай па характары — прывяла да таго, што царкоўныя школы занялі пераважнае месца. Так, у Мінскай губерні ў 1894 г. з 1680 пачатковых навуковых устаноў (не лічычы хадары, талмуч-то-яўрэйскіх вучылішчаў) школы духавенства складалі 1323, ці амаль 80 працэнтаў. Больш за 70 працэнтаў займалі ў тым жа годзе царкоўныя школы ў Віленскай губерні. Найбольш распаўсюджанымі яны былі ў Дзісенскім — 80,6 працэнта, Віленскім — 80,6 працэнта, Лідскім — 76,9 працэнта. Больш чым 80 працэнтаў ад усіх пачатковых школ займалі царкоўныя школы і ў Могілёўскай губерні.

Такім чынам, да канца XIX ст. народная адукацыя ў заходніх губернях знаходзілася ў значнай ступені ў руках праваслаўнага духавенства. Калі-калісьці, як і іншыя пры-

ватныя асобы польскага паходжання, практычна былі адхілены ад удзелу ў народнай адукацыі. Асобныя польскія школы, што дзе-нідзе ўшчы працягвалі існаваць, былі аб'яўлены паз-за законам. З красавіка 1892 г. былі "высочайш" зацверджаны часовыя правылы, згодна з якімі такія школы аб'яўляліся тайнымі. За іх неклалася спяганне — штраф у суме 300 рублёў ці пазбаўленне волі да 3 месяцаў. 10 снежня 1892 г. па загаду імператара ўсе вучылішчы, што яшчэ захаваліся пры ксяцілах, былі перададзены ў міністэрства народнай асветы на агульных падставах, з тым, "каб пры новым парадку кіравання засталіся правы рымска-каталіцкага духавенства назіраць за народнай адукацыяй іноўкаў у ксяціных устаноў". Ці да прыватных навуковых устаноў, то права адкрываць іх прадстаўлялася толькі "прыродным рускім або прынятым рускае падданства". Навучальны план зацверджваўся пяцічалецтвам вучэбнай акругі, у лк прадметы абавязкова ўключаліся Закон Божы, руская мова, а там, дзе вывучалі історыю і географію, — рускую історыю і географію.

Страціўшы магчымасць займацца адукацыяй народа, а разам з тым і значнай ступені ўплываць на малодзе пакалення, каталіцкія святары забаранілі сваім вернікам адпраўляць дзяцей у царкоўнапрыходскія школы. У 1902 г. Віленскі рымска-каталіцкі епіскап звярнуўся да каталіцкага духавенства сваёй епарыі аб спецыяльным циркуляры, якім заклікаў духоўных асоб і вернікаў "словам і справай" абараняць святу веру ад царкоўнапрыходскіх школ і школ граматы. "Школы гэтыя, — адначаў епіскап, — варожыя каталіцкай веры і па сваім характэ, праграмае выхоўваюць погляд на каталікаў, як на ворагаў дзяржавы".

Тым не менш, нейкая частка сялян (каталікаў), прадстаўнікоў іншых веравананняў) аддавала сваіх дзя-

цей вучыцца ў праваслаўныя царкоўныя школы. Так, у 1894 г. у Мінскай губерні сярэд вучняў царкоўнапрыходскіх школ і школ граматы праваслаўных складалі 97,5 працэнта, каталікі — 2,16 працэнта, пратэстанты — 0,04, магаматы — 1,01, яўрэі — 0,24 працэнта. У той жа час у народных вучылішчах каталікі складалі 6,48 працэнта, пратэстанты — 0,27 працэнта.

Назначанае месца, адпаведна невялікай колькасці вернікаў, сярэд царкоўных школ займаў лютэранскі і рэфармацкі царкоўныя школы. Яны існавалі да канца 60-х гадоў пры царках і малітоўных дамах гэтых веравананняў. Такія школы былі: у Вілені — 1, Гродзенскай губерні — 12, Віцебскай — 2. Наступнікам з'яўляліся кісты і арганісты. Навучанне вялося (за малым выключэннем) на нямецкай мове. Большасць сярэд гэтых школ складалі лютэранскія. Напрыклад, у 12 школ, што існавалі ў Гродзенскай губерні, 10 былі лютэранскія. З 839 вучняў гэтых школ 728 — немцы па сваёй паходжанню, большасць якіх (706) захавалі сваю родную мову.

У 1868 г. была зроблена рэвізія лютэранскіх і рэфармацкіх школ. Камісія ўсталявала, што лютэранскія і рэфармацкія школы ўтрымліваліся на сродкі мясцовых таварыстваў і знаходзіліся ў падпарадкаванні пастараў. У Гродзенскай губерні, адначасова, гэтыя школы знаходзіліся ў розных мясцовасцях і ўсе мелі чыста нямецкі характар. Толькі ў некаторых з іх у апошні час уведзена руская мова, але "за малым выключэннем, зусім беспаспяхова". Папачыцель Віленскай вучэбнай акругі заклікаў, што "адначасова не толькі без дазволу, але нават без ведама вучэбнага начальства, існуючы без усялякага кантролю з яго боку, з настаянікам і іншымі членамі і іншымі педручнікамі, лютэранскі і рэфармацкія школы знаходзяцца ў прамой супярэчнасці з

Віленская евангелічна-рэфармацкая калегія накіравала пратэст міністэру ўнутраных спраў, у якім адзначалася, што ўдзел пастара Кадыра ў распаўсюдзі гэтых правіл заключыўся толькі ў ягонай прысутнасці на адным з пасяджэнняў. І што ён, таксама як і прадстаўнік евангелічна-лютэранскага веравання Тэфэрдэрг, галасаваў супраць выкладання Закона Божых на рускай мове. Бо гаворка ідзе аб тым, што ў дзедаванні выпадку парушэння галоўных прынцыпаў пратэстантызму — навучанне Закона Божа на мове самай зразумелай для кожнага. З такім жа пратэстам выступілі і евангелічна-лютэранскае генеральнае кансісторыя. Але пратэсты гэтыя не былі ўлічаны. Новае правілы, што закраліся пытанні мовы навучання Закона Божа і іншымі з'явамі, былі прыняты толькі ў 1906 г. Згодна з ім мова выбралася на жаданню бацькоў вучняў ці іх апякуноў.

Наглядачы на даволі хуткі рост на Беларусі пачатковых навуковых устаноў у парэфармальных перыяд, значных якасных змяненняў у народнай адукацыі не адбылося. Усе яны і царкоўныя, і свецкія — ахвільвалі зусім незначную частку дзяцей школьнага ўзросту, на пачатку 80-х гадоў — каля 10 працэнтаў хлапчыкаў і 0,5 працэнта дзяўчынак. І праваслаўныя, і каталіцкая канфесіі, кожная па-свойму, імкнуліся з дапамогай "адукацыі" утрымаць беларусаў пад сваім уплывам. Між двух агнёў прайшоў беларускі народ, выпактаваў, збярэ нацыянальныя звычкі, мову, культуру, высокую чалавечую годнасць. Наперадзе былі новыя выпрабаванні, але загаралася і званчкая святла дна, папярэда адраджэння руху, абуджалася інтэлігенцыя, што абуджала ў народзе самаздоднасць, прымажала да духоўнай набыткі, набліжала час узноўлення дзяржавнасці.

КРЫМІНАЛЬНАЕ БЮРО

